

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԶԱՆԳՎԱԾՍՅԻՆ ԼՐԱՏՎՈՐԹՅԱՆ ՄԻԶՈՇՆԵՐԻ ԷԹԻԿԱՅԻ ԴԻՏՈՐԴ ՄԱՐՄԻՆ

Հայաստանի Հանրապետություն, 0002 Երևան, Ղազար Փարպեցի, 9բ
հեռ.՝ + 374 10 53 76 62, 53 35 41, 53 00 67, հեռապատճեն՝ + 374 10 53 56 61
Էլ. փոստ՝ meo@ypc.am

ԶԼՄ-ՆԵՐԻ ԷԹԻԿԱՅԻ ԴԻՏՈՐԴ ՄԱՐՄԻՆԻ

ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

Դիտորդ մարմնի կազմը՝

- Դավիթ ԱԼԱՎԵՐԴՅԱՆ
- Նարինե ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ
- Ռուբեն ԲԱԲԱՅԱՆ
- Շուշան ԴՈՅՂՈՅԱՆ
- Կարինե ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ
- Մեսրոպ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ
- Արա ՂԱԶԱՐՅԱՆ
- Աշոտ ՄԵԼԻՔՅԱՆ
- Գնել ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆ
- Բորիս ՆԱՎԱՍԱՐԴՅԱՆ
- Արա ՇԻՐԻՆՅԱՆ
- Նունե ՍԱՐԳՍՅԱՆ
- Անժելա ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ
- Գեղամ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

2022 թվականի հունվար-փետրվար ամիսներին «Արմնյուզ» և «Հայկական երկրորդ հեռուստաալիք» հեռուստաընկերություններում հեռարձակված «Ճեպագրույց» և «Հայելի» ակումբից ուղիղ միացում» տեսալսողական հաղորդումների վերաբերյալ

Դիմող՝ Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողով:

Ա. ՓԱՍՏԵՐ

1. 2022 թվականի հունվարի 25-ին ԶԼՄ-ների էթիկայի Դիտորդ մարմինն ստացել է Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողովի առաջին դիմումը՝ «Արմնյուզ» հեռուստաընկերության 2022 թվականի հունվարի 14-ի՝ «Ճեպագրույց» և «Հայելի» ակումբից ուղիղ միացում» տեսալսողական հաղորդումների վերաբերյալ:

Հանձնաժողովն ակնկալում էր ստանալ Դիտորդ մարմնի դիրքորոշումը վերոնշյալ տեսալսողական հաղորդումների ընթացքում հաղորդավարի և մասնակիցների հնչեցրած որոշ արտահայտությունները եթեր հեռարձակելու մասին:

2. 2022 թ. փետրվարի 1-ին ԴՄ-ն դիմել է հեռուստաընկերությանը՝ տեղեկացնելով բողոքի մասին:

3. Հեռուստաընկերության ներկայացուցիչ Նարեկ Նիկողոսյանը տեղեկացրել է, որ իրենք որոշել են եթերից ընդհանրապես հանել «Հայելի» ակումբից ուղիղ հեռարձակումները:

4. 2022 թվականի փետրվարի 2-ի առցանց նիստում Դիտորդ մարմինը կազմակերպեց բողոքի նախնական քննարկում:

5. 2022 թվականի փետրվարի 3-ին Դիտորդ մարմինը ստացավ Հանձնաժողովի նոր բողոքը, որում ասվում էր՝ «ԱՐՄՆՅՈՒԳ» ՓԲ և հեղինակագործված «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՀԵՌՈՒՍՏԱՍԱԼԻՔ» ՍՊ ընկերությունների կողմից հեռարձակվող համապատասխանաբար «Արմնյուգ» և «Հայկական երկրորդ հեռուստաալիք» տեսալսողական ծրագրերի «Հայելի ակումբ»-ի (այսուհետ՝ Հաղորդում) ուղիղ միացումների շրջանակներում և՛ հաղորդավարի, և՛ հյուրերի կողմից մշտապես հնչում է ատելություն, բռնություն, խտրականություն, անհանդուրժողականություն և վիրավորանք պարունակող խոսք»:

6. 22 հեռուստաընկերությամբ «Հայելի» ակումբի միջոցառման լուսաբանման դեմ ՀՌՀ նախկին մի բողոքի քննարկաման ժամանակ՝ 2022 թվականի փետրվարի 2-ի առցանց նիստում, «Հայկական երկրորդ հեռուստաալիքի» փոխտնօրեն Լևոն Սուլթանյանն արդեն ներկայացրել էր իրենց ալիքի դիրքորոշումը:

7. 2022 թվականի փետրվարի 10-ին «Արմնյուգի» հիմնադիր «Քառյակ մեդիան» հայտարարություն տարածեց իր գործունեությունը դադարեցնելու մասին: Փետրվարի 12-ին ՀՌՀ-ը 5 օրով կասեցրեց «Արմնյուգ» ՀՀ լիցենզիան, իսկ փետրվարի 18-ին դադարեցրեց ընկերությանը տրամադրված՝ Երևան քաղաքի տարածքում հանրային մուլտիպլեքսում սլոթի օգտագործման լիցենզիայի գործողությունը:

8. 2022 թվականի փետրվարի 17-ին Դիտորդ մարմինը ևս մի բողոք ստացավ «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՀԵՌՈՒՍՏԱՍԱԼԻՔ» ՍՊ ընկերության կողմից հեռարձակվող «Հայկական երկրորդ հեռուստաալիք» տեսալսողական ծրագրի՝ «Հայելի ակումբ»-ից մի քանի օրերի (փետրվարի 9, 10, 14, 16) ուղիղ միացումների ժամանակ հաղորդավարի և հյուրերի կողմից հնչող ատելություն, բռնություն, խտրականություն, անհանդուրժողականություն և վիրավորանք պարունակող խոսքերի վերաբերյալ:

9. ԶԼՄ-ների եթիկայի Դիտորդ մարմինը առցանց քննարկմամբ որոշեց ՀՌՀ-ի կողմից «Հայելի ակումբ»-ի մամուլի ասուլիսների հետ կապված բոլոր հաղորդումների (անկախ նրանից, թե որ հեռուստաալիքով և ինչ ձևաչափով են հեռարձակվել) դեմ բերված բողոքները քննել իբրև մեկ նախադեպային գործ և տալ միասնական եզրակացություն:

10. ԴՄ-ն առցանց քննարկմամբ նաև որոշեց չանտեսել գործունեությունը դադարեցրած «Արմնյուգ» հեռուստաընկերության դեմ բողոքը, քանի որ եզրակացությունը կարևոր է ինքնակարգավորման համակարգի զարգացման և

նախադեպերի վերաբերյալ մոտեցումների ձևավորման տեսակետից:

Բ. ԷԹԻԿԱԿԱՆ ՆՈՐՄԵՐ

I. Հայաստանի լրատվամիջոցների և լրագրողների էթիկական սկզբունքների կանոնագիր

1.4. Հստակ սահմանազատել փաստերի և տեղեկությունների շարադրանքը՝ կարծիքներից, վերլուծություններից և մեկնաբանություններից:

1.5. Վերլուծություններ և մեկնաբանություններ կատարելիս հիմնվել ստույգ փաստերի և հավաստի տեղեկությունների վրա:

4.2. Այն դեպքում, երբ խոսքի ազատությունը հակասության մեջ է մտնում մարդու մյուս հիմնարար իրավունքների հետ, լրատվամիջոցն ինքնուրույն է վճռում, թե ինչին տալ նախապատվությունը, և պատասխանատվություն է կրում իր վճռի համար:

5.1. Խուսափել մարդկանց հանդեպ նախապաշարված վերաբերմունքից՝ նրանց ցեղային, սեռային, տարիքային, կրոնական, ազգային, աշխարհագրական պատկանելության, սեռական կողմնորոշման, ֆիզիկական արատների, արտաքինի կամ սոցիալական կարգավիճակի պատճառով:

5.2. Որևէ ձևով չքարոզել ազգային, կրոնական թշնամանք և անհանդուրժողականություն, քաղաքական, սոցիալական, սեռական և լեզվական հայտանիշներով խտրականություն, բացառել աստելության խոսքը:

II. ԶԼՄ-ների էթիկայի Դիտորդ մարմնի աշխատակարգ

4.7. Տեսալսողական մեդիա ծառայություններ մատուցողների գործունեությանը վերաբերող էթիկական խնդիրների առնչությամբ պատշաճ դիմող է ճանաչվում Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողովը («Տեսալսողական մեդիայի մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով)՝ որպես ոլորտը կարգավորող պետական մարմին, որը լիազորված է նաև հետևելու այդ ՉԼՄ-ների՝ մասնագիտական էթիկայի նորմերի պահպանմանը: ՀՌՀ-ից ստացված դիմումները քննվում են գործող ընթացակարգով, ինչի արդյունքում, եթե վեճը վերաբերում է Կանոնագիրը ստորագրած հեռուստաընկերությանը կամ ռադիոընկերությանը, ԴՄ-ն տրամադրում է եզրակացություն, իսկ մյուս դեպքերում՝ փորձագիտական կարծիք, կամ հանդես է գալիս

հայտարարությամբ:

Գ. ԴԻՏՈՐԴ ՄԱՐՄՆԻ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԶԼՄ-ների էթիկայի Դիտորդ մարմինը՝

գնահատելով, որ

- Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողովը շարունակում է ԶԼՄ-ների էթիկայի Դիտորդ մարմնի դիրքորոշումը ստանալու ակնկալիքով նպաստել երկրում լրատվամիջոցների ինքնակարգավորման նախաձեռնության կարևորմանն ու ամրապնդմանը,

ընդգծելով, որ

- թեպետ «Արմնյուզ» հեռուստաընկերությունը դադարեցրել է իր գործունեությունը, սակայն էթերից ատելության խոսքի և անհանդուրժողականության տարածումը շարունակում է խնդրահարույց մնալ, և այս եզրակացությունը կարևոր կարող է լինել ինքնակարգավորման համակարգի զարգացման համար, բացի այդ՝ հեղինակագործված «Հայկական երկրորդ հեռուստալիքը» շարունակում է իր գործունեությունը,

չցանկանալով

- այս եզրակացությամբ ևս լայնորեն տարածել «Հայելի ակումբի» հաղորդավարի և հյուրերի հնչեցրած վիրավորական արտահայտություններն ու ատելության խոսքը,

արձանագրում է՝

- կարծիքների ազատ արտահայտումը բացարձակ իրավունք չէ և կարող է սահմանափակվել, մասնավորապես, այլոց իրավունքների և ազատությունների, պատվի ու բարի համբավի, հասարակական անդորրի պաշտպանության նպատակներով, իսկ գնահատող դատողությունները չպետք է հանգեն վիրավորանքի և ատելության խոսքի,
- ԴՄ-ն իրեն իրավունք չի վերապահում միջամտելու լրատվամիջոցների խմբագրական անկախությանը, սակայն հիշեցնում է, որ խմբագրությունը պատասխանատվություն է կրում իր հեռարձակված բովանդակության համար, անկախ նրանից՝ դա ուղիղ էթերով է եղել, թե ամրագրված

ռեպորտաժով,

- եթե ուղիղ միացման դեպքում հնարավոր չէ խուսափել տվյալ պահին հնչած արտահայտությունները հեռարձակելուց, ապա ամրագրված տեսանյութերում հարկ է կիրառել տեխնիկական այնպիսի միջոցներ, որ բացառվի ատելության խոսքի և ակնհայտ վիրավորանքի հեռարձակումը,
- և՛ ՀՌՀ-ն, և Դիտորդ մարմինը մի քանի անգամ նախազգուշացրել են «Արմնյուզ» հեռուստաընկերությանն ու «Հայկական երկրորդ հեռուստաալիքին»՝ «Հայելի» ակումբից ուղիղ հեռարձակումների ժամանակ հնչող ոչ եթերային արտահայտությունների, վիրավորանքի և բռնության կոչերի մասին: Ուստի հեռուստաընկերությունները կամ պիտի խուսափեին ուղիղ միացումներից և այդ ակումբի ասուլիսների, քննարկումների և այլ միջոցառումների մասին հանրությանը տեղեկացնելին ամրագրված նյութերով (երբ հնարավոր է տեխնիկական միջամտություններով խուսափել անցանկալի արտահայտությունները եթեր հեռարձակելուց), կամ էլ՝ կիրառեին 20-30 վայրկյան հապաղումով ուղիղ եթերի տարբերակը, երբ նույնպես հնարավոր են տեխնիկական միջամտություններ,
- «Արմնյուզ» և «Հայկական երկրորդ հեռուստաալիք» հեռուստաընկերությունների՝ «Հայելի» ակումբից հաղորդումների ընթացքում եթերում հնչած արտահայտությունները պարունակում են վիրավորանք, նաև՝ Հայաստանի լրատվամիջոցների և լրագրողների էթիկական սկզբունքների կանոնագրի 5.2. կետի խախտում են, այսինքն պարունակում են քաղաքական հայտանիշներով խտրականություն, ատելության խոսք,
- մամուլի ասուլիսների ժամանակ դրանց մասնակիցների ասելիքի հիմնական, հանրության համար կարևորություն ունեցող բովանդակությունը հնարավոր է լսարանին փոխանցել առանց էթիկայի կոպիտ խախտում պարունակող արտահայտությունների:

ԴՄ-ն կոչ է անում՝

- Հատկապես հեռարձակվող լրատվամիջոցներին՝ հաշվի առնել երկրի ընդհանուր լարված մթնոլորտը, հետևել սեփական եթերներին և հնարավորինս բացառել ատելության խոսքի, բռնության կոչերի տարածումը հանրության շրջանում:

- Եթե նախկին աշխատանքային փորձը հուշում է էական հավանականության մասին, որ ուղիղ եթերում կհնչեն ատելության խոսք, վիրավորանք, ապա ավելի լավ է խուսափել դրանից, մանավանդ, երբ հաղորդած տեղեկությունը հույժ հրատապություն չունի, և պատրաստել ամրագրված նյութով հաղորդումներ, կամ ուղիղ եթերները կազմակերպել 20-30 վայրկյան հապաղումով, ինչը ներկա տեխնիկական դարում միանգամայն հնարավոր է:
- Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողովին՝ հետևողական լինել հեղինակագործված և լիցենզավորված մյուս հեռարձակողների եթերում ևս էթիկական նորմերի խախտումների հայտնաբերման, դրանք մասնագիտական քննարկման նյութ դարձնելու հարցում:

ՁԼՄ-ների էթիկայի Դիտորդ մարմինը հիշեցնում է, որ Կանոնագիրը ստորագրած լրատվամիջոցների ներկայացուցիչները, ընդունելով իրենց իսկ կողմից ընտրված Դիտորդ մարմնի իրավասությունը՝ քննելու իրենց գործողությունների ու հրապարակումների համապատասխանությունը Կանոնագրի դրույթներին, պատրաստակամություն են հայտնել՝ ԴՄ-ի որոշումը հրապարակելու իրենց լրատվամիջոցներում:

*Ընդունվել է 2022թ. մարտի 9-ին,
ՁԼՄ-ների էթիկայի Դիտորդ մարմնի հետևյալ կազմով՝*

Դավիթ ԱԼԱՎԵՐԴՅԱՆ, «Մեդիամաքս» լրատվական գործակալության
գլխավոր խմբագիր

Նարինե ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ, Վանաձորի «Լոռի» հեռուստաընկերության
գործադիր տնօրեն

Արա ՂԱԶԱՐՅԱՆ, իրավաբան

Աշոտ ՄԵԼԻՔՅԱՆ, Խոսքի ազատության պաշտպանության
կոմիտեի նախագահ

Գնել ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆ, «Արմենիա» հեռուստաընկերության օմբուդսման,

Բորիս ՆԱՎԱՍԱՐԴՅԱՆ, Երևանի մամուլի ակումբի նախագահ

Անժելա ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ, Արմավիրի «Ալտ» հեռուստաընկերության
խմբագիր

Գեղամ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ, Media.am-ի պրոդյուսեր

ՁԼՄ-ների էթիկայի Դիտորդ մարմինը ձևավորվել է ինքնակարգավորման նախաձեռնությանը միացած լրատվամիջոցների կողմից, որոնք այս պահին թվով 69-ն են: ԴՄ-ն իր եզրակացություններում դեկավարվում է Հայաստանի լրատվամիջոցների և լրագրողների էթիկական սկզբունքների Կանոնագրով, որն ընդունվել է 2007 թվականի մարտի 10-ին, վերախմբագրվել ինքնակարգավորման նախաձեռնությանը միացած լրատվամիջոցների 2015 թվականի մայիսի 16-ի ընդհանուր ժողովում: